

Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace

recenze výstavy

Hraběcí rod Razumovských byl převážně spjat s Opavskem, ale jeho původní vlastní byly stepi maloruského jihu. Alexej Grigorijevič Razumovskij (1709-1771) dosáhl značného společenského postavení (jeho údajnou manželkou byla carevna Alžběta, dcera Petra Velikého) a obdobný sociální vzestup se podařil i jeho mladšímu bratru Kirilovi (1728-1803). Knížecí titul obdržel pouze Andrej Razumovskij (1752 -1836), významný diplomat a mecenáš Ludwiga van Beethovena. Grigorij Razumovskij (1759-1837), Andrejův bratr a proslulý mineralog - člen ruské i švédské akademie věd, však v roce 1811 získal inkolát v zemích Koruny české, kde o rok dříve koupil panství Český Rudolec na Jindřichohradecku, které jeho syn Leon (1816 – 1868) posléze prodal. Camillo Razumovský (1852-1917) vlastnil mj. slezské statky Melč, Dolní Životice a Horní Vikštejn - dle jeho názvu byl v roce 1916 hraběti Razumovskému udělen predikát von Wigstein. Tato panství zůstala v rodovém majetku do roku 1945, kdy byla konfiskována bratrům Camillovi (1890-1965) a Andreasovi (1892-1981) Razumovským. Jejich potomci žijí v Rakousku a podíleli se na vzniku dokumentárního filmu i přípravě výstavy **Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace** pro Slezské zemské muzeum v Opavě.

Devět tematických kapitol expozice obsahuje předměty z rodového majetku a sbírek slezských i zahraničních institucí, instalované ve smyslu sdělení lidských osudů členů významného šlechtického rodu, s veškerými vzestupy a pády v rozpětí necelých třech století. Osou výstavní instalace je početná portrétní galerie, kterou doplňují tematické exkurzy do prostředí diplomacie, vojenství, vědy, lesnictví, lázeňství, kulturního i filantropického mecenátu, s vyústěním do dočasného společenského i ekonomického úpadku Razumovských po letech 1938 i 1945 a jejich poválečného sociálního vzestupu v Rakousku.

Mezi exponáty lze spatřit unikáty - např. listinu (reprodukce) vydanou hetmanem Kirilem Razumovským pro Stefana Lukomského, Kozachynského knihu z 18. století o domnělém původu Razumovských, vyobrazení zámku v Českém Rudolci v podobě před novogotickou přestavbou, kresby přírodnin od Gregora Razumovského, vázaný rukopis s topografickým akvarelem zříceniny hradu Vikštejn, vázy ze zaniklé sklárny v Rožnově, návštěvní knihu zámku Horní

Vikštejn (Radkov-Dubová) a Dolní Životice, střelecký terč s vyobrazením původní podoby lázeňské budovy v Jánských Koupelích, azbukou psaný rodokmen rodiny Sayn-Wittgenstein-Berleburg, četné heraldické památky – fragment tapisérie s erbem Kirila Razumovského, diplom o udělení predikátu von Wigstein, pohřební štít Leona Razumovského a dále jsou vystaveny knihy, hudebniny, rodinné fotografie, mapy, gratulační diplomy, osobní doklady, řády a vyznamenání, pastelové portréty Marie, Darji a Olgy Razumovských, nábytek či osvědčení o národní spolehlivosti pro Andrease Razumovského.

Informativní hodnotu umocňují podrobné popisky a estetický dojem dotvářejí velkoformátové fotografie - např. kostela sv. Antonína Paduánského v Melči či dobová momentka z lázeňského areálu v Jánských Koupelích a z porovnání nynějšího stavu tohoto místa vyobrazeném na vedlejších snímcích je smutno. Dokumentována je i obdobná devastace paláce Razumovských ve Vídni, s rozdílem následného restaurování a využití jako rodového sídla.

Výstava Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace objektivně posuzuje dějinné působení členů významného hraběcího rodu na pozadí mnohdy nepříznivých událostí. V souvislosti s Leonem Razumovským měl být více zdůrazněn jeho pobyt v cizině (Egypt a Habeš), ale tematicky odpovídající předměty nejsou vystaveny. V osobě Alexandra Razumovského (1931-2025) a kontrastu jeho portrétu od Borise Fedoroviče Dyachkova vůči promítanému dokumentárnímu filmu je závěr expozice koncipován jako naplnění určitého poslání rodáka z Dolních Životic, který se značně zasloužil o uspořádání výstavy, ale její vernisáže se již nedožil ...

Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace – Slezské zemské muzeum Opava ve dnech 28. 9. 2025 – 5. 4. 2026, autor výstavy: Ondřej Haničák, spolupráce – autorský kolektiv ve složení: Jiří Brňovják, Marian Hochel, Alona Hrabovets, Jiří Juchelka, Ivana Maloušková, Karel Müller, Svitlana Potapenko, Michael Schweller, Pavel Šafránek, Lenka Valečková, Petr Zahnaš

Autor textu: Stanislav Vaněk